

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ

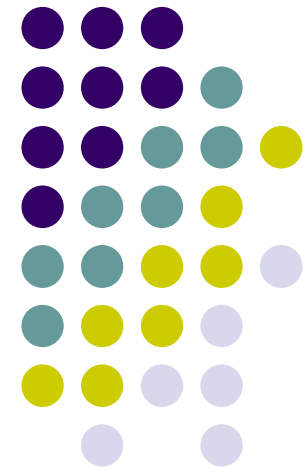
4^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ - ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2012 – 13

ΤΜΗΜΑ : Α4

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ :

ΕΙΡΗΝΗ ΜΑΡΑΖΑΚΗ, ΜΑΡΙΑ ΜΕΡΑΜΒΕΛΙΩΤΑΚΗ,
ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ : ΕΥ. ΣΕΡΔΑΚΗ

Ο ρόλος του οίκου

- Ο **οίκος** στην Κλασική περίοδο συνεχίζει να αποτελεί τη βασική μονάδα της πόλης: όντας το σύνολο των ανθρώπων, των ζώων και των κτημάτων, συνιστά για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού το χώρο της παραγωγής και κατανάλωσης των προϊόντων του.
- Διασφαλίζει ακόμη την προστασία των μελών και εγγυάται τη διατήρηση της οικογένειας, άρα και της πόλης, μέσα από τις βασικές διαδικασίες της κοινωνικής ζωής, όπως είναι η γέννηση, ο γάμος, ο θάνατος, οι θρησκευτικές τελετές και τα συμπόσια.

εσωτερικό αθηναϊκού σπιτιού

- Μια γυναίκα καθισμένη κρατεί
- τουλούπα μαλλί για τη ρόκα της
- και μια άλλη όρθια κρατεί
- τελάρο για κέντημα

- Η **οικογένεια**, κατά κανόνα πυρηνική, αποτελούνταν από τον άντρα και τη γυναίκα (τους συζύγους), τα παιδιά (μέχρι τη στιγμή που θα δημιουργούσαν τη δική τους οικογένεια) και τους οικιακούς δούλους. Αυτά ήταν και τα μέλη ενός μέσου αθηναϊκού οίκου στην Κλασική περίοδο.
- Στους βασικούς ρόλους της οικογένειας περιλαμβάνονταν η διατήρηση του οίκου, μέσω της γέννησης γνήσιων απογόνων, η πρόνοια για τους ηλικιωμένους και η διατήρηση των ταφικών εθίμων.

- **Οι σχέσεις των μελών** της οικογένειας ήταν κατά κανόνα αρμονικές. Ιδιαίτερα εκείνες της μητέρας με τα παιδιά δεν παρουσίαζαν προβλήματα. Ο πατέρας με την κόρη είχε καλές σχέσεις. Αντίθετα, με τον ενήλικα, κυρίως, γιο υπήρχε συχνά αντιπαλότητα, δεδομένου ότι ο πατέρας δεν είχε απόλυτες εξουσίες και μπορούσε ανά πάσα στιγμή να αμφισβητηθεί από τους άρρενες απογόνους του.
- Συγχρόνως, το γεγονός ότι η εκπαίδευση και η κοινωνικοποίηση των αγοριών γίνονταν εκτός σπιτιού δημιουργούσε συχνά εντάσεις σ' αυτήν τη σχέση, γιατί ο πατέρας δύσκολα αποδεχόταν τις νεωτεριστικές ιδέες, που τους δίδασκαν κυρίως οι σοφιστές. Έτσι βλέπουμε, στην κωμωδία ιδιαίτερα, να εμφανίζεται **το φαινόμενο του χάσματος των γενεών.**

- Μεταξύ των αδελφών επικρατούσε κατά κανόνα θετικό κλίμα. Εντάσεις παρατηρούνταν σε περιπτώσεις κληρονομικών θεμάτων και μεταξύ των γνήσιων και των υιοθετημένων αδελφών.
- Την κλασική περίοδο, **άνδρες και γυναίκες δεν είναι ισότιμοι**. Η κοινωνία της Αθήνας, όπως μας την παρουσιάζουν οι πηγές, είναι μια κοινωνία αντρών.
- Αυτό δεν αποτελεί ιδιαιτερότητα της συγκεκριμένης περιόδου, αλλά χαρακτηρίζει γενικότερα την Αρχαιότητα. Σε μια εποχή που οι πολεμικές συρράξεις ήταν καθημερινότητα, οι στρατιώτες είχαν εξέχουσα θέση στη ζωή της πόλης. Έτσι, ήταν αυτοί που έπαιρναν τα πολιτικά δικαιώματα και καθόριζαν τις εξελίξεις στην πόλη

- Καθώς η δημοκρατία ασκούνταν άμεσα, η ενασχόληση με τα κοινά απασχολούσε σε μεγάλο βαθμό τους πολίτες, καθιστώντας αναγκαίους τους δούλους, οι οποίοι ασχολούνταν με τις αγροτικές εργασίες ακόμα και στα μικρά αγροκτήματα.

η συγκομιδή της ελιάς

Οι ασχολίες των ανδρών

- Η οικονομική κατάσταση του πολίτη καθόριζε και το κατά πόσον οι εργασίες αυτές θα γίνονταν εξ ολοκλήρου από δούλους. Οι άντρες των εύπορων στρωμάτων είχαν τη δυνατότητα όχι μόνο να παρευρίσκονται σε όλες τις πολιτικές εκδηλώσεις της πόλης, αλλά και να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους στα γυμναστήρια και στην Αγορά, όπου συζητούσαν κατά κανόνα πολιτικά θέματα και σχολίαζαν κοινωνικά γεγονότα, όπως για παράδειγμα τις εντυπώσεις τους από μια θεατρική παράσταση.
- **Εικόνα : σκηνή από κουρείο**

Αγγείο με σκηνή συμποσίου

- Προσφιλείς στην κατηγορία αυτή των αντρών ήταν και οι συγκεντρώσεις σε κάποιο σπίτι, όπου έτρωγαν, έπιναν, διασκέδαζαν και συζητούσαν για διάφορα θέματα. Πρόκειται για τα περίφημα συμπόσια, για τα οποία πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι ήταν η συνέχεια της πόλης μέσα στον οίκο.
- Δεδομένου ότι τα συμπόσια απαιτούσαν πολλά έξοδα, διοργανώνονταν μόνον από εύπορους κατοίκους, τόσο πολίτες όσο και μέτοικους. Για τους μέτοικους τα συμπόσια αποτελούσαν μια από τις δυνατότητες συμμετοχής τους στην κοινωνική ζωή της πόλης.

Ξυλουργός σε ώρα εργασίας

- Οι άντρες των λιγότερο εύπορων οίκων ασχολούνταν βεβαίως και με τις εργασίες στα χωράφια. Ο ελεύθερος χρόνος γι' αυτούς ήταν πολυτέλεια, δεδομένου ότι η συμμετοχή στα διάφορα όργανα της πόλης ήταν υποχρεωτική. Διασκέδασή τους, ωστόσο, θα πρέπει να αποτελούσαν οι γιορτές, οι οποίες ήταν αρκετές
- Είναι προφανές ότι ο ενήλικας άντρας ήταν στο σπίτι ελάχιστες ώρες και ο ρόλος του σ' αυτό ήταν περιορισμένος, καθώς την ευθύνη των πρακτικών ζητημάτων είχαν οι γυναίκες.
- Σε αυτό το περιβάλλον, η θέση της **γυναίκας**, με τα σημερινά κριτήρια, παρουσιάζεται υποβαθμισμένη.

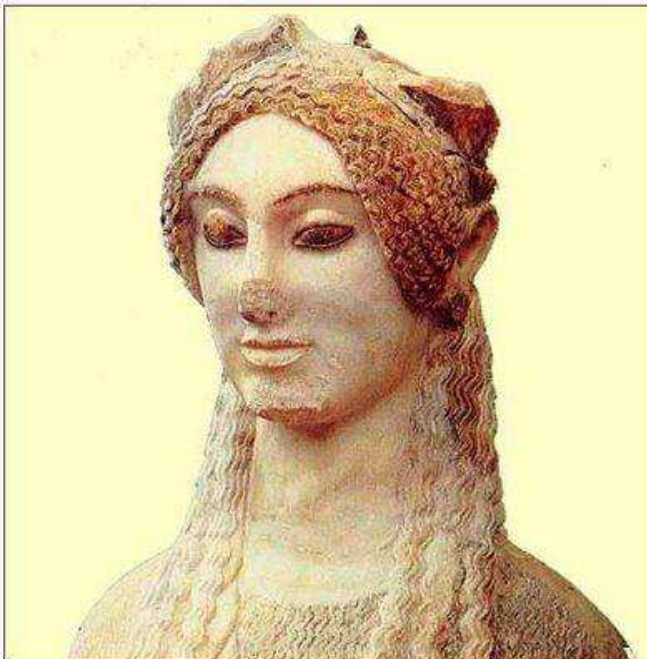
- Η πολιτική οργάνωση της αρχαίας Ελλάδας, πριν και μετά τη δημιουργία της πόλης-κράτους, περιόριζε τη γυναίκα στην άσκηση συγκεκριμένων οικογενειακών ρόλων και, κατά κανόνα, της παρείχε ελάχιστες ευκαιρίες συμμετοχής στη δημόσια ζωή.
- Η γυναίκα-σύζυγος ενός άνδρα με πλήρη πολιτικά δικαιώματα, κλεισμένη τις περισσότερες μέρες του χρόνου μέσα στο σπίτι, είχε ως κύριες ασχολίες της το νοικοκυριό και την ανατροφή των παιδιών.
- Ένας τέτοιος περιορισμός είχε και κάποια διαλείμματα, όταν στην πόλη γίνονταν γιορτές και θρησκευτικές τελετές, ή όταν η οικογένεια συμμετείχε στις συνηθισμένες κοινωνικές εκδηλώσεις. Η γυναίκα δεν αποκλείστηκε ποτέ από τη θρησκευτική ζωή.

- **σκηνή προετοιμασίας γάμου στο γυναικωνίτη – η νύφη δεξιά**

- Την καθιέρωση αυστηρών κανόνων στη συμπεριφορά των γυναικών δεν μπορούμε να την κατανοήσουμε, παρά μόνο στο πλαίσιο της ιδεολογίας της πόλης-κράτους, της κοινωνικής οργάνωσης και της παραγωγής που στηρίζεται στην εργασία των δούλων και άλλων ομάδων, που δεν αναγνωρίζονται ως πολίτες με πλήρη πολιτικά δικαιώματα.

Η αγωγή των κοριτσιών

- Στην Αθήνα των κλασικών χρόνων αλλά και στις περισσότερες ελληνικές πόλεις, αγόρια και κορίτσια μεγάλωναν με τους ίδιους όρους μέσα στην οικογένεια, μέχρι την ηλικία των επτά χρόνων. Ενώ όμως μετά απ' αυτό το χρονικό όριο η εκπαίδευση των αγοριών γινόταν συστηματικά, την **αγωγή των κοριτσιών** αναλάμβαναν οι μητέρες τους, μέσα στο σπίτι.
- Εκτός από τη στοιχειώδη ανάγνωση και γραφή, τα κορίτσια μάθαιναν συστηματικά να υφαίνουν, να πλένουν, να κεντούν, να μαγειρεύουν και να διευθύνουν το νοικοκυριό με αυστηρότητα απέναντι στις δούλες. Ένα τέτοιο σύστημα αγωγής των κοριτσιών αποσκοπούσε στην προετοιμασία τους για τα καθήκοντα της συζύγου-οικονόμου του σπιτιού, που επρόκειτο να αναλάβουν αργότερα.
- Σε ελάχιστες περιοχές της Ελλάδας, κυρίως στη Σπάρτη, η εκπαίδευση των κοριτσιών δεν διέφερε απ' αυτή των αγοριών.

ΠΗΓΕΣ

- *el.wikipedia.org*
- **Όψεις της καθημερινής ζωής στην Αθήνα της κλασικής εποχής (Πρόγραμμα : Ψηφιακή τάξη)**
- **Αργολική Αρχαιακή βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού**